

Studiu istorico - arhitectural
Cavoul Mauriciu Blank

AUTOR:
Dr. ist. de artă Cezara Mucenic

ORDINUL
ARHITECTILOR
DIN ROMANIA

Timbrul de
arhitectură

Capela Blank - proiect arhitect Duiliu Marcu (foto din arhiva arhitectului)

CUPRINS

- I. Etapele extinderii spre nord a oraşului Bucureşti în sec.XIX-XX
- II. Despre Banca Marmorosch Blank şi bancherul Mauriciu Blank (1848-1929)
 - II.1. Banca Marmorosch/Banca Marmorosch Blank&Co. – constituire, etape ale evoluţiei
 - II.2. Activitatea lui Mauriciu Blank la Banca Marmorosch/Banca Marmorosch Blank & Co.
 - II.3. Decesul bancherului Mauriciu Blank
- III. Cavoul Blank
 - III.1. Locul unde a fost amplasată capela funerară
 - III.2. Capela funerară Blank din Pădurea Aviana
- IV. Evaluare globală a construcţiei

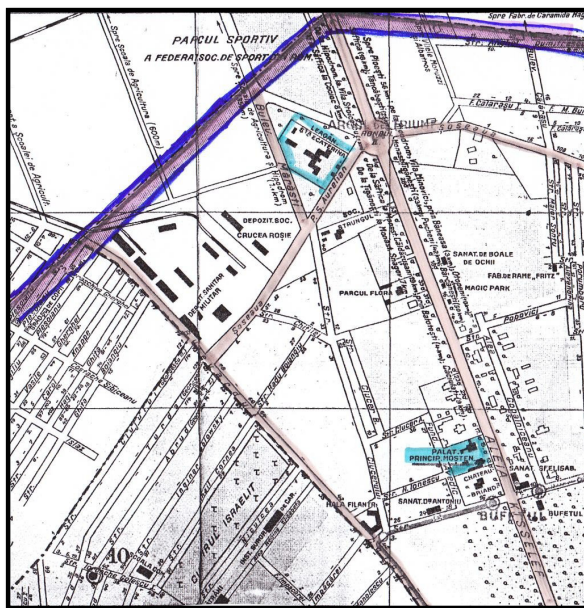
CONCLUZII

I. ETAPELE EXTINDERII SPRE NORD A ORAȘULUI BUCUREȘTI ÎN SEC.XIX-XX

În secolul XIX orașul avea drept limită la nord șoselele : Șos. Basarabilor (azi Bd. N.Titulescu), Șos. Bonaparte (azi bd. Iancu de Hunedoara) urmată de Șos. Ștefan cel Mare. La începutul secolului XX , această delimitare nu mai corespundea realității , orașul întinzându-se mai departe. Astfel că limita de la nord a Bucureștilor a fost fixată după rondul II al Șoselei Kiseleff (unde se afla Arcul de Triumf, ridicat în 1918 și reconstruit definitiv în 1937), pe direcția vest-est, coborând spre sud după ce tăia Șoseaua Jianu (azi Bd. Aviatorilor).

A urmat prelungirea orașului spre nord , mai ales după sistematizarea salbei de lacuri Băneasa, Herăstrău, Tei și Floreasca din anii 1936-1941. În aceeași perioadă s-a realizat amenajarea pădurilor Băneasa și Snagov. După studii, în 1935 a fost publicat primul „Plan Director de Sistematizare” a Bucureștilor care prevedea „migrația nucleului central al capitalei spre nord, centura plantată și extinderea capitalei dincolo de lacuri” , factori care au contribuit la această orientare, în mare parte firească, a capitalei.

În 1941 se ajunsese cu limita orașului la nord pe linia căii ferate București-Constanța, deci s-a inclus Șoseaua Kiseleff și o parte din șoselele care o continuau spre nord-est Șos. Băneasa (azi șoseaua București-Ploiești) de-a lungul căreia se găsea Parcul Carol II/Parcul Național cu Muzeul Satului Românesc, Vila Minovici și Gara Regală, iar spre nord-vest Șos. Mogoșoaia.

Planul Pânteia, 1923-Limita de N a orașului

Urmasu localitățile care prin planul din 1935 au fost desemnate ca fiind comune suburbane ale capitalei : Băneasa, Mogoșoaia, Herăstrău și altele, dar care intrau sub incidența aceluiași regulament cu prevederi specifice în care se punea accent pe păstrarea teritoriilor verzi.

Planul Unirea, 1941 – limita de nord a orașului

Ultima etapă de extindere a Bucureștilor către nord s-a petrecut după anul 1950 când o parte din comunele suburbane au fost înglobate teritoriului intravilan. Astfel limita orașului este dispusă acum la nord de Pădurea Băneasa, constituind limita de sud-est a comunei Mogoșoaia și cea de est a comunei (azi orașul) Otopeni. Ca urmare au fost incluse teritoriului intravilan Aeroportul Băneasa, pădurea Băneasa, Șoseaua București-Ploiești (continuată în direcția Ploiești, peste limita orașului, de Calea Bucureștilor), Grădina Zoologică și o serie de instituții : Institutul Național de Meteorologie și Hidrologie, Academia de Poliție etc..

Linia de centură era marcată de drumuri, de la vest la est aflându-se : Șoseaua Odăi și strada Horia, Cloșca și Crișan, după care linia cobora spre sud pentru a separa orașul de comunele aflate spre est : Tunari și Voluntari.

Planul orașului București 2005 – zona nord intravilan

II. Despre Banca Marmorosch Blank și Bancherul Mauriciu Blank (1848-1929)

Mauriciu Blank, bancher român, a fost unul dintre reprezentanții de frunte ai finanțelor în România secolului XIX-începutul secolului XX. A conlucrat cu Jacob Marmorosch înființând în 1874 împreună cu acesta Banca Marmorosch-Blank, transformată în 1905 în societate anonimă.

Mauriciu Blank s-a născut la Pitești la 7 iul. 1848 și a decedat la Viena în 1929. Și-a făcut școala în orașul natal, iar studiile superioare economice și de finanțe la Leipzig și Viena. Revenind în țară a fost angajat funcționar la Banca Marmorosch din București.

II.1. Banca Marmorosch/Banca Marmorosch Blank&Co. – constituire, etape ale evoluției

În 1848 a luat ființă la București, Banca Marmorosch. Primul ei sediu se afla la întretăierea străzilor Băcani cu Blănari, în cartierul Pieței Sf. Gheorghe, în respectiva perioadă centrul comercial cel mai important al Bucureștilor. Jacob Marmorosch se ocupa de operațiuni financiare și negustorie cu coloniale, vopsele și tablă pentru acoperiș. În operațiunile financiare Marmorosch colabora cu cumnatul său Jacob Löbel (?-1867) o capacitate în acest domeniu (ulterior J.Löbel a devenit director al sucursalei din București a „Băncii Imperiale Otomane” din Istanbul). În 1857 Löbel s-a retras de la conducerea Băncii Marmorosch.

1863 Jacob Marmorosch l-a angajat pe Mauriciu Blank, diplomat în științe comerciale și financiare, pe post de funcționar. Blank era numit în 1869 administrator general, Jacob Marmorosch retrăgându-se din 1870 la Viena, unde a murit în 1904.

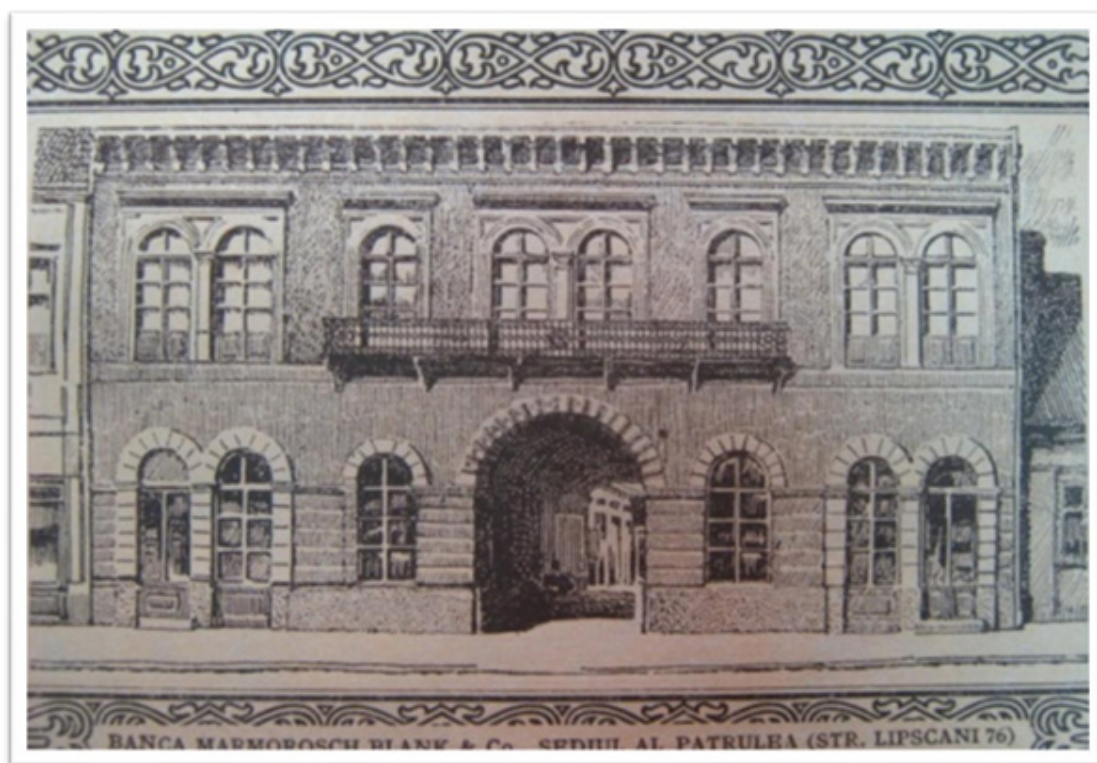
Din 1869 l-a lăsat la conducerea băncii pe Mauriciu Blank, iar în 1874 Marmorosch l-a luat ca asociat.

1874 a fost înființată Banca Marmorosch Blank & Co. : *Nous avons l'honneur de vous informer, qu'à dater de ce jour nous venons de fonder une maison de Banque sou la raison Marmorosch Blank & Co. et à la quelle Monsieur I. Lö- bel de Vienne partici- pera comme Comman- ditaire, avec des fonds considérables...* iar în 1879 Banca Marmorosch Blank & Co. se asociază cu alte două bănci germane.

În 1904 Banca Marmorosch Blank & Co., s-a transformat în Societate Anonimă pe acțiuni, Consiliul de Adminstrație fiind format din: P.S.Aurelian președinte, I.G.Cantacuzino, Leo Lanczy, reprezentant al „Banque Commerciale Hongroise de Pest”, vicepreședinți, membri: Jean Andreea..., **Mauriciu Blank**, Bernhard Dernburg, Nicolae Gr.Filipescu mare proprietar, Take Protopopescu subdirector al „Primei Societăți a Creditului funciar rural” din București, Herman Spayer mare proprietar, și alții. Actul constitutiv menționa: *pentru obținerea ..autorizației dăm mandat și delegăm pe dl. Mauriciu Blank...* Societatea a fost autorizată să funcționeze cu sentința nr.1303 din 4 dec.1904 a Tribunalului comercial Ilfov.

Mauriciu Blank a devenit administrator-delegat banca dezvoltându-se și căpătând autoritate datorită activităților financiar-bancare și, nu în ultimul rând, periodicelor creșteri de capital. După primul război (perioadă în care s-a mutat la Iași), Banca Marmorosch Blank & Co. S.A. revine la București. Adaptându-se noilor realități naționale, își face sucursale în 1920 la Arad, Brașov, Cluj, Oradea Mare, Târgu Mureș și în 1922 la Chișinău. Urmează alte sucursale la Paris și New York. De asemeni își construiește noul sediu din București, pe strada Doamnei/Paris, clădire proiectată în stil neoromânesc, remarcabilă realizare a arhitectului Petre Antonescu.

II.2. Activitatea lui Mauriciu Blank la Banca Marmorosch/Banca Marmorosch Blank & Co

Banca Marmorosch și-a schimbat parțial profilul, de la venirea lui M.Blank. Se renunță la activitatea comercială și se concentrează pe activitatea financiară. Banca este transformată în societate în comandită. Printre cele mai importante contribuții ale Băncii Marmorosch Blank & Co., la susținerea financiară a unor inițiative majore și esențiale ale statului, orașelor și unor particulari , se pot cita următoarele.

În timpul războiului Ruso-româno-turc din 1877-1878 a finanțat pe furnizorii armatei ruse și române iar după război a finanțat construirea liniei ferate București-Predeal colaborând cu inginerul I.G.Cantacuzino, activitate urmată de construirea liniei București-Mărășești (1879-1881) primul traseu de cale ferată construit de ingineri români, cu capital român. S-a ocupat apoi de construirea liniilor de cale ferată : Dorohoi-Iași și Râmnicu Vâlcea-Câineni. În anul 1879 Banca Marmorosch Blank & Co. devenise cea mai importantă bancă privată, fiind copârtașă la o serie de societăți economice. Astfel Banca Marmorosch Blank s-a implicat într-un „*vast program pentru stimularea inițiativelor particulare sănătoase...[cum au fost :] înființarea fabricilor de hârtie de la Letea și Scăeni..., transformarea în societate pe acțiuni a Fabricii de încălțăminte și furnituri militare M.Th.Mandrea,...transformarea în Societate Anonimă forestieră a firmei „P.&C.Goetz&Co.” etc.*

A urmat finanțarea lucrărilor de canalizare ale orașului București realizate de antrepriza franceză specializată *Société Marseillaise des ciments du Midi* (lucrări realizate între anii 1882-1885),susținerea unor împrumuturi necesare comunei București și a contribuit la înființarea, în 1897, a *Societății Române de Asigurări Generale* din Brăila, devenită după mutarea în București din 1899 : „*Generală*” *Societate Română de Asigurări Generale*.

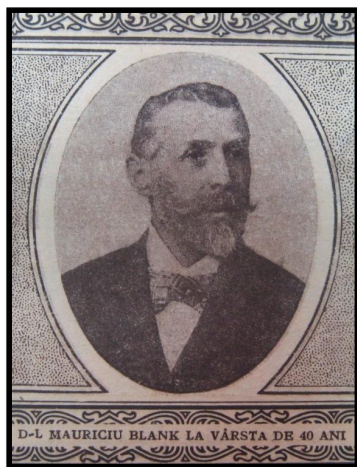
După primul război mondial Banca Marmorosch Blank & Co.realizează : susținerea financiară a înființării unor societăți : Societatea MINIERA (exploatare miniere) ; Societatea MECANO (comerț și instalații industriale,mecanice,electrice) etc. Cu Banca de Scont a României a creat Societatea Generală de Construcții și Lucrări Publice și altele.

În politica sa, Banca Marmorosch Blank & Co. s-a afiliat cu alte instituții financiare: 1906 Banca Comerțului din Craiova - în Consiliul de Administrație [CA] Mauriciu Blank ; Banca Moldova Iași în 1910 - în CA, Mauriciu Blank director, iar Aristide Blank și Richard Soepkez membri, reprezintă B.M.B.& Co. Banca Centrală din Ploiești în 1910 - în CA, Mauriciu Blank director și Richard Soepkez membru, reprezintă B.M.B.& Co.

Banca Marmorosch Blank &Co. a furnizat capital începând cu înființarea Băncii de Comerț și de Depozite-București și Salonic (BCD s-a deschis în 1906 pentru a favoriza interesele economice ale românilor macedoneni). În CA al BCD, Mauriciu Blank, Aristide Blank, I.Boambă, M.N. Seulescu, reprezintă B.M.B.& Co.

Mauriciu Blank personal s-a implicat direct în dezvoltarea industriei petroliere în urma crizei din 1899-1900, considerând riscurile și nevrând să riște banca. Cu susținerea lui s-a creat „Societatea română pt. comerțul și industria petrolului”[va deveni în 1895, *Steaua Română*] în colaborare cu Dimitrie A. Sturdza , G.G. Assan și alții.

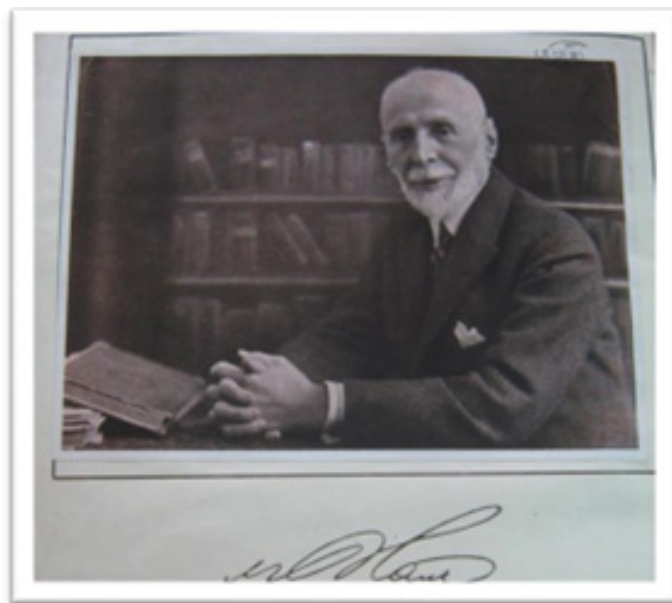
Banca deci a susținut, a finanțat o serie de întreprinderi forestiere, miniere, agricole, înainte de primul război mondial, clientela băncii fiind formată în majoritate din moșieri și arendași. După război, în urma împrumutării, situația s-a schimbat. Atunci din inițiativa lui Barbu Știrbey și dr. Antipa s-a constituit în 1921 *Sindicatul de studii pt. întreprinderi agricole S.A. București*, cu participarea mai multor bănci din capitală, inclusiv Banca Marmorosch Blank & Co., cu scopul: „dezvoltarea exploataților sistematice și raționale ale solului și apelor; valorificarea produselor prin utilizarea rațională, industrializarea și comercializarea produselor...; procurarea de capital întreprinderilor agricole.” A urmat „SĂMÂNȚA, S.A. pentru selecționarea semințelor... de toate speciile de plante cultivabile ... și comercializarea materialelor necesare pt. intensificarea culturilor.” Alte întreprinderi la a căror constituire sau dezvoltare a contribuit direct Banca Marmorosch Blank & Co. au fost : întreprinderi de transport și antrepozite: *Societatea Română de căi ferate Buzău-Nehoiș S.A.*; *Societatea „România” de navigație maritimă* constituită în 1913 de un grup. A urmat *Societatea anonimă Română de navigație pe Dunăre* finanțată de grupul compus din B.M.B. & Co., Banca de Scont, Banca de Credit Român și Banca Comercială.

În București a susținut *Magazinele generale* și „*Antrepozitele „Obor”* S.A. societate constituită cu scopul de a înființa în continuare alte magazine și antrepozite și a exploata antrepozitele de la Gara Obor și a mai contribuit prin finanțări la dezvoltarea industriei textile, a industriei alimentare și industriei metalurgice.

Un capitol special l-a constituit contribuția la îmbunătățirea industriei construcțiilor prin: *Societatea Generală de construcții și lucrări publice* constituită în 1920, care a realizat lucrări importante de construcții industriale și care avea fabricile: „*Bucher și Dürrer*” din București (industria lemnului), Fabrica de produse ceramice, țiglă... fostă R.Schmidt - în CA Mauriciu Blank, Aristide Blank, R.Soepkez reprezentând B.M.B.&Co. Prin societatea Construcția Modernă S.A., constituită în iun. 1920, s-au realizat construcții, studii de proiecte, recepția lucrărilor terminate, brevete de invenții, comerțul cu materiale de construcție etc. De asemeni Banca Marmorosch-Blank & Co. a fost implicată și în alte întreprinderi comerciale și de arte grafice.

În adunarea generală a băncii Marmorosch, Blank & Co., pentru a discuta exercițiul financiar pe anul 1928 Ion Clineanu din partea acționarilor saluta reîntoarcerea la conducerea băncii a dl. Mauriciu Blank (după o perioadă de absență pentru a-și îngriji sănătatea – avea 80 de ani) *care împreună cu Carada, Carp, Bibicescu formează pionierii finanțelor românești. ...*

II.3 Decesul bancherului Mauriciu Blank (relatări din presa vremii)

II.3.1. Anunțul decesului din data de 21 noiembrie 1929, la Viena

„Moartea lui Mauriciu Blank. O telegramă din Viena ne anunță moartea lui Mauriciu Blank întemeietorul Băncii Marmorosch Blank & Co. Moartea lui Mauriciu Blank care se bucura, ca financiar, de o reputație dintre cele mai frumoase, atât în țară cât și în străinătate, va fi primită de întreaga opinie publică cu adâncă părere de rău.

„Adevărul”, 21 nov.1929

„Moartea lui Mauriciu Blank La Viena a murit Mauriciu Blank cunoscutul director al băncii Marmorosch Blank....Mauriciu Blank și-a început activitatea în 1863...De la 1870 după retragerea lui Marmorosh rămâne conducătorul băncii. Fiul său Aristide Blank a plecat la Viena să aducă corpul defunctului.

„Universul” Dum. 24 nov. 1929

„Consiliul de administrație al Băncii Marmorosch Blank...și toți colaboratorii au durerea să anunțe pierderea prea scumpului lor Mauriciu Blank. Ceremonia înmormântării va avea loc marți 26 nov. Ora 3 a.m. [avant midi] la mausoleul familiei din pădurea Aviana, situată la 10 km. pe șoseaua București-Otopeni unde se găsesc depuse rămășițele pământești.”

Adevărul, Marți 26 nov. 1929

Comunitatea evreilor din București [anunță] încetarea din viață a membrului ei de onoare Mauriciu Blank. Finanțele și economia țării pierd în el un mare animator iar comunitatea noastră un cald sprijinitor al instituțiilor ei culturale și de asistență socială. Secretar general M. Schweis, președinte Ely Berkowitz.

Templul Unirea Sfântă, comitetul Templului...[anunță] încetarea din viață a lui Mauriciu Blank membru de onoare care în nenumărate rânduri a ajutat templul nostru.

Adevărul, Miercuri 27 nov. 1929

Ședința solemnă de la Camera de Comerț și Industrie. Comemorarea lui Mauriciu Blank. Vorbește M. Manoilescu vicepreședinte - Mauriciu Blank a fost 35 de ani membru al Camerei de Comerț. Opera lui Mauriciu Blank reprezintă triumful unui principiu al moralității. Lazăr I. - Palatul Camerei de comerț se datorează tot lui Mauriciu Blank. Achile Șaraga ...- Mauriciu Blank prin opera sa constructivă a fost unul dintre cei mai importanți factori economici din țara noastră. „Dimineața” 29 nov. 1929

„CARADA-COSTINESCU-BLANK” de Th. Adam

Perioada după războiul de independență a fost constructivă. În perioada 1878-1888 Ion C. Brătianu, secondat de colaboratorul său Eugen Stătescu, desăvârșea opera începută în 1866. Alți doi se ocupau mai ales de problemele economice, Eugen Carada și Emil Costinescu, susținând ideea lui Ion C. Brătianu - creerea unei burghezii naționale, cu ajutorul unor elemente mai mult și mai puțin neaoș române. Era însă necesar concursul inițiativei private.

Această energie era personificată de Mauriciu Blank și tot ochiul ager a lui I.C. Brătianu a descoperit-o... Ceea ce l-a impus pe Mauriciu Blank au fost realele însușiri personale și împrejurarea că se afla în fruntea unei vechi instituții bancare. Elementul nou care a jucat un rol esențial : priceperea personală a lui Mauriciu Blank care a știut să țină pasul vremii.

Statul român avea nevoie de cheltuieli de investiție. Cele de lucrări publice primează. Blank contribuie la finanțarea căilor ferate române, susține visteria în timpul crizei financiare din 1899 și cu autoritatea sa obține împrumuturi străine pentru stat.

Așa dar Mauriciu Blank a fost un deștelinător pe câmpul finanțelor, un promotor al agriculturii, comerțului și industriei, un auxiliar al statului întru împlinirea funcțiunilor sale economice, în genere un protagonist al progresului românesc. Aceste multiple atribuții i-au fost impuse de însăși evoluția lungii epoci pe care a trăit-o. Meritul lui personal a fost că le-a înțeles chemarea și cinstea vieții lui a fost c'a avut darul de a le împlini.

Înzestrat cu frumoase calități sufletești...bunătatea, modestia...a ajuns o figură reprezentativă... a fost în țara noastră întruchiparea a ceea ce se numește "la haute finance, la grande banque", cu toate atributele lor civilizatorii. dovadă că o burghezie națională poate avea ființă și fără excluderea elementelor eterogene. Cu dispariția triumviratului Carada- Costinescu-Blank s-a încheiat o epocă din dezvoltarea economică a României.
"Adevărul", Sâmbătă 30 nov. 1929

II.3.2. Funerariile lui Mauriciu Blank

Înmormântarea lui Mauriciu Blank. Ieri s-a făcut înmormântarea bancherului Mauriciu Blank. Corpul neînsuflă a fost depus într-un hall mare, anume construit, în marginea pădurii de pe moșia sa de lângă Otopeni. Au asistat: Hiott ministrul casei regale, Stârcea și general Balif din partea Palatului Regal, domnii Iunian ministrul muncii, ministrul de finanțe [Virgil Madgearu],. întreg personalul băncii Marmorosch-Blank și a sucursalelor din provincie etc.

La ora 3, corul „Operei Române” sub conducerea d-lui Rosenstok a cântat un imn religios. Cuvântarea d-lui M.Manoilescu [prof. de economie, vicepreședintele Camerei de Comerț și Industrie]....aceasta a fost întreaga viața lui: să îplinească servicii în câmpul economiei naționale....cariera lui însemnează o sinteză a evoluției economice din mica și marea Românie. Mauriciu Blank ieșit dintr-o veche familie mozaică, a știut să fie sufletește român...

Au mai vorbit d-nii Săvescu din partea Băncii Românești, Al. Ștefănescu din partea Asociației bancare, V. Romniceanu din partea consiliului de administrație al băncii Marmorosch-Blank, ...După terminarea cuvântărilor, corul a intonat alt imn religios.

Sicriul a fost ridicat pe umeri de funcționarii băncii și dus până în cavoul, situat la o depărtare de 100 m. de șosea, unde a fost depus spre veșnică odihnă. Onorurile militare au fost date de o companie din Reg. 2 Pionieri, întrucât defunctul era decorat cu multe ordine.
„Universul” Joi 28 nov.

„Funerariile lui Mauriciu Blank. Sub un cer de toamnă târzie...mașinile goneau spre Otopeni...În jurul catafalcului...flori..., jerbe, coroane mărturisind omagii ale nenumăratelor întreprinderi care au trăit din sfatul, din îndrumarea și din conducerea lui Mauriciu Blank. După ce corul cântă înțeleptele versuri ale morții vin discursurile. opt funcționari ai băncii iau pe umeri sicriul. Înaintea lor – perna cu decorații. În urma lor coroanele. Și valul de lume...pe drumeagul. ce chenăruiește pădurea Aviana. Acolo, în inima pădurii, între copacii desfrunziți se ridică – în roșul crud al cărămizii- cavoul. Corul cântă ultimele versete. O companie de grăniceri dă ultimul onor...Și paznicul cavoului închide ușa...
„Dimineața” Joi 28 nov. 1929

III. Cavoul blank

III.1. Locul unde a fost amplasată capela funerară

Orașul București se dezvoltase din deceniul doi al secolului XX și la nord de limita oficială. Zona era marcată de Lacul Herăstrău și cartierul-moșia Herăstrău și Băneasa și era străbătută de drumuri între care principale erau: continuarea Șoselei Kiseleff și Șoselei Jianu prelungite apoi de drumul spre Mogoșoaia, drumul către Străulești și drumul spre Aeroportul Principal Băneasa. Între aceste artere, pe atunci, se aflau o serie de vile: Vila Minovici, Vila Stoicescu, Instituții *Telegrafia fără fir-Băneasa*, fabrici: Fabrica de Căramidă Hagi Tudorache, Fabrica de Oțet, Rafinăria Petrol, spații de agrement – Country Club, parcuri Parcul Herăstrăul Vechi, Parcul Fronescu.

Urma pe latura de est a Șoselei ce mergea spre orașul Ploiești – Aeroportul principal Băneasa-După aceea pe latura de est și de vest a aceleiași șosele se păstrasera o parte din pădurile care înconjurau orașul: Pădurea Băneasa și Pădurea Mogoșoaia, păduri ce vor fi amenajate abia în deceniul trei. După ele la nord-vest se afla comuna Mogoșoaia, la nord comunele Băneasa, Otopeni și Herăstrău. În acest perimetru extravilan se găsea și parcela denumită în relatările vremii Pădurea Aviana, parte din întinsa pădure Băneasa, pădure proprietate particulară a familiei Blank.

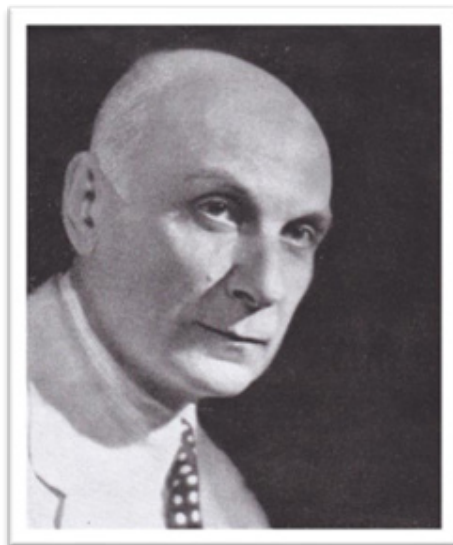
Acest spațiu natural ocupat numai de vegetația crescută natural, pădurea de foioase, a fost locul ales pentru amplasarea unei construcții cu funcțiune specială – capela mortuară care urma să primească rămășițele pământești ale membrilor familiei. Amplasamentul ales, în mijlocul unei păduri a permis arhitectului o mare libertate de creație, constrângerile fiind strict de natură estetică, întrucât atât viziunea artistului cât și gustul comanditarului refuzau o imixtiune brutală în peisajul natural, preocuparea fiind a se realiza o formă care să se integreze spațiului dar să sugereze și semnificația construcției.

III.2. Capela funerară Blank din Pădurea Aviana.

Pentru realizarea acestui deziderat a fost ales arhitectul Duiliu Marcu, unul dintre creatorii deja remarcăți prin valoarea operelor sale.

Arhitectul Duiliu Marcu (1885-1966) a fost una din personalitățile de primă mărime din domeniul arhitecturii și urbanismului din România. Studiile de la Școala superioară de arhitectură din București și Școala de Arte Frumoase din Paris (diplomat 1913) l-au pregătit temeinic pentru activitatea desfășurată o jumătate de veac. A proiectat clădiri pentru instituții : Palatul Ministerului de Externe [p-ța Victoriei], Palatul Direcției Generale CFR (azi Ministerul Transporturilor)[P-ța Gării de Nord], Casa Autonomă a Monopolurilor (azi ?) [Cal. Victoriei 152], Biblioteca Academiei Române [Cal.Victoriei 119]; hoteluri și săli de spectacole; remodelarea Hotelului Athenée Palace, Opera Română [p-ța Operei]; case de raport, vile.

La sfârșitul perioadei de activitate, în lucrarea în care își prezenta opera, a grupat clădirile proiectate, din care cele mai multe construite, conform viziunii sale, în trei etape expresive din punct de vedere artistic și anume: *Lucrări de concepție clasică* cele realizate în perioada 1912-1925; *Lucrări de arhitectură de tradiție*, cele dintre anii 1920-1930 și *Lucrări de arhitectură românească modernă*, dintre anii 1925-1960.

Arhitectul Duiliu Marcu în 1946

Stilistic construcțiile proiectate au fost concepute în stil neoromânesc sau, cele mai multe, în stilul modern al perioadei interbelice, iar o parte într-o expresie personală, modernă, adaptată programului de arhitectură adică funcțiunii clădirii și cerințelor comanditarului.

Dintre creațiile sale cele mai puține au fost legate de construcții cu program religios, lucrări pe care arhitectul Duiliu Marcu le-a cuprins în categoria stilistică - lucrări de arhitectură românească modernă - . În lista lucrărilor menționa încă din anul 1946 proiectarea unor clădiri a căror construcție nu s-a finalizat (sau au fost realizate după proiectul altui arhitect), și anume : *Catedrala Madona Dudu, Craiova (1913)*, *Crematoriul „Cenușa” București (1924-1925)* și *O catedrală ortodoxă la Timișoara (1926)*. Din aceeași categorie, opere realizate au fost două cavouri *Cavoul Gheorghe Capri baron Mereczel 1891-1923* construit în *Cimitirul Bellu (1924-1926)* și împreună cu arh. T. Ricci, *Cavoul familiei A. Pană*, construit tot în *Cimitirul Bellu din București (1945)*.

Cavoul Capri este un exemplu al creației sale în spiritul stilului neoromânesc și creștin ortodox. Arhitectul a conceput un volum paralelipipedic a cărui fațadă sugerează forma de cruce. Decorația bogată, în piatră, reluând repertoriul vegetal de inspirație brâncovenească este completată cu textele săpate în piatră într-o scriere de manieră arhaică, totul fiind încununat de un acoperiș plat în trepte în vârful căruia se află crucea.

O creație cu totul aparte a fost **Capela funerara a familiei Blank din Padurea Aviana - Baneasa (1927-1929)**, dovedind capacitatea arhitectului de înțelegere profundă a spiritului comanditarului.

Arhitectul Duiliu Marcu apreciindu-și creația a ținut să prezinte această lucrare în ambele volume pe care le-a scris despre opera sa de arhitectură și urbanism. În primul volum *quadrilingv* apărut în anul 1946 „ARCHITECTURE” , descria Cavoul Blank astfel :

„Le caveau est situé dans le forêt de Baneasa, à 8 Km. au Nord de Bucarest. D`après le projet initial, il devait être orné de douze médaillons sculptés, représentant les douze signes du Zodiaque, mais le caveau fut finalement exécuté en briques apparentes et en pierre de tailles, sans sculptures. La Composition est simple, les douze contreforts servent de point d`appui à une calotte sphérique extérieure. L`intérieur est dominé par une coupole basse soutenue par six groupes de colonnes en pierre. Cinq travées sont occupées par cinq sarcophages en pierre, dans les soubassements desquels on peut placer cinq autres cercueils. Le dallage du sol est en marbre du pays. Les murs sont couverts de pierre de taille. La coupole intérieure, en enduit à la chaux, est réservée pour une fresque.”

Arhitectul Duiliu Marcu a conceput deci o construcție circulară , îmbrăcată în cărămidă aparentă, material ce îi conferă simplitate și naturalețe, încadrându-se astfel în peisajul natural. Clădirea este acoperită cu o calotă sferică. Suprafața exterioară este ritmată de cele 12 contraforturi, din același material, între care se formează arcade prelungi având în partea superioară câte un medalion circular ce trebuia să primească decorația sculptată în piatră. În partea superioară arcadelor este plasat un brâu circular , din piatră, ce are rolul de a marca trecerea de la zona arcadelor la zona superioară, unde contrafortii devin evidenți, între ei aflându-se primul rând de 12 mici ferestre de formă semicirculară.. Urma al doilea brâu cu circumferință mai mică, un alt rând de ferestre mici și deasupra totul fiind încununat de cupola albă de piatră. Alternativa aceasta între roșul cărămizilor și albul pietrei – pământ și piatră- profilate pe verdele pădurii, forme simple, geometrice constituiau viziunea artistică deplin potrivită operei cu funcțiunea ei de spațiu pentru odihna veșnică a celui care a fost Mauriciu Blank.

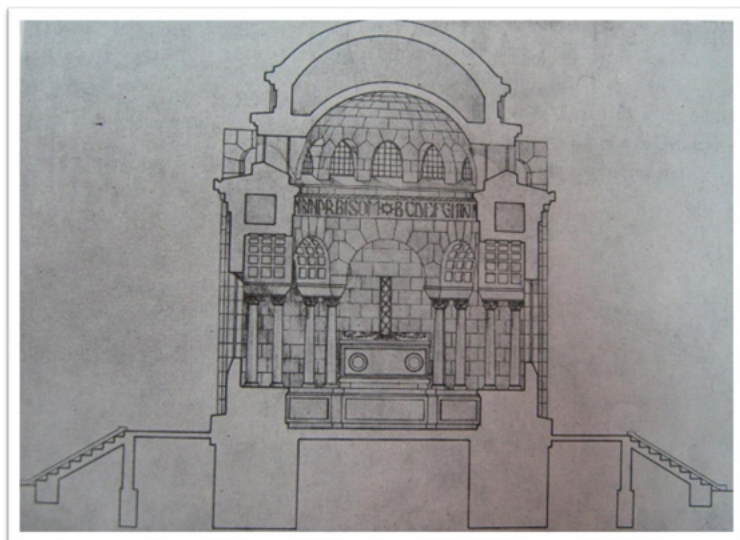
Interiorul înbrăcat în piatră este compus din șase arcade susținute fiecare de două coloane subțiri cu capitele decorate cu motive vegetale plate de inspirație romanică. Între ele pe cele cinci platforme, erau așezate sarcophage de piatră ce urmau să adăpostească sicriile. Spațiul era acoperit cu o cupolă care urma a fi pictată, ceea ce nu s-a realizat, și luminat de ferestrele existente în partea superioară. Pavimentul era din marmoră. Ușa masivă din lemn cu mâner din fier în torsadă era dublată de un grilaj-ușă din fier forjat și subliniată de un ancadrament simplu, din piatră. În partea superioară placa de deasupra ușii era decorată cu inscripția comemorativă.

Întregul volum se afla plasat liber, fără nici o delimitare între el și spațiul natural înconjurător – pădurea. Era retras față de drumurile existente, accesul către el fiind posibil numai pietonal.

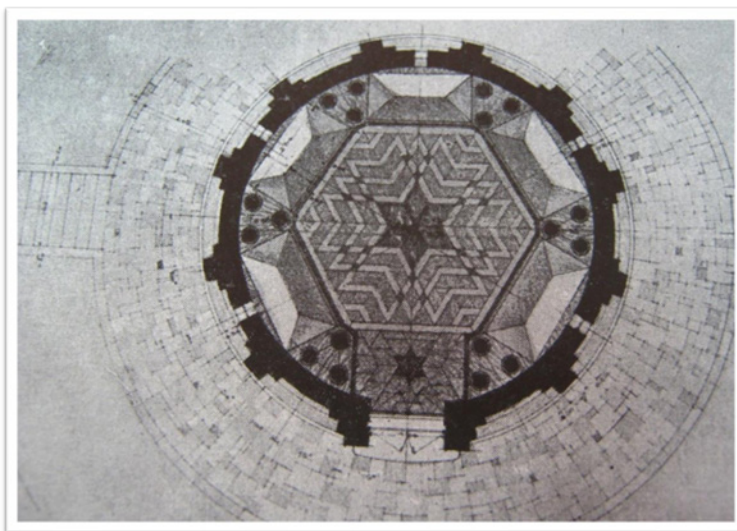
În următoarea sa lucrare de prezentare a operelor concepute, arhitectul Duiliu Marcu, vorbind despre Capela din Pădurea Băneasa (fără a mai putea preciza pentru cine era realizată) o prezenta astfel : „ ...face parte din grupa lucrărilor mici....meritul arhitectului este...de a fi tratat această capelă cu suprafețe simple, lipsite de ornamente și de a fi pus în evidență frumusețea materialelor de execuție. Fațada s-a realizat din cărămidă aparentă, de calitate ...aleasă. Elementele albe s-au executat din piatră de Bașchiori. Cele 12 medalioane sculptate ...pentru care au fost lăsate goluri rotunde, nu s-au executat. ...lipsa medalioanelor...se face simțită. Ușa de la intrare, executată din fier forjat, ca și panoul de piatră de deasupra ușii, care conține inscripția, sunt inspirate din vechea arhitectură românească.

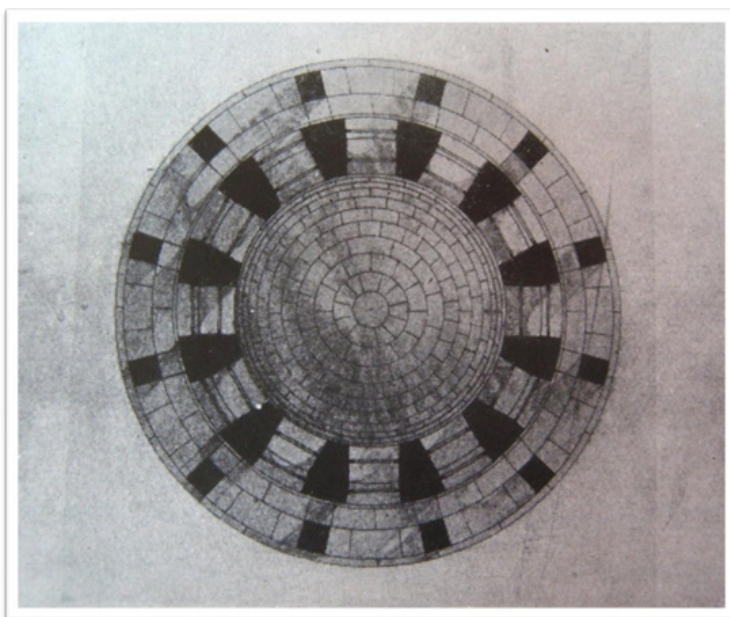
Fațada capelei Blank – desen, proiectul arhitectului Duiliu Marcu

Secțiune – desen, proiectul arhitectului Duiliu Marcu

Planul (la nivelul pavimentului); Planul (la nivelul bolții) – proiect arhitect Duiliu Marcu

A fost singurul monument funerar pe care arhitectul Duiliu Marcu a ținut să nu fie uitat, să-i prezinte compoziția , planurile și concepția artistică.

Capela Blank prin valoarea sa artistică, prin unicitatea în creația arhitectului Duiliu Marcu și prin personalitatea celui pentru care a fost concepută și care a inspirat prin calitățile sale realizarea acestei opere de arhitectură, întrunește criteriile de a fi clasată monument istoric și prin aceasta a fi protejată.

IV.Evaluare globală a construcției

IV.1.Valoarea vechime – autenticitate

Valoarea de vechime-autenticitate a construcției **este mare** întrucât aparținând deceniului al doilea al secolului XX, construcția a păstrat în totalitate cele mai valoroase elemente originale: Volumetria, fațadele, modul de construire, elementele decorative exterioare și interioare, elementele de mobilare.

IV.2.Valoarea memorial-simbolică

Amplasată într-un spațiu geografic/natural istoric, construcția a fost concepută ca loc de veci pentru o persoană -Mauriciu Blank- importantă prin contribuția sa la evenimente semnificative istorice, economice, tehnice ale țării și, mai mult reprezentativă pentru epoca în care a trăit și și-a dus activitatea recunoscută ca deosebit de importantă, drept care considerăm că are **valoare memorial-simbolica mare**.

IV.3.Valoare urbanistică

Evaluarea s-a realizat prin analiza zonei ambientale unde a fost plasată construcția și a raportului dintre clădit/ambient. Amplasarea ei într-o pădure, în afara locurilor tradiționale pentru acest program arhitectural -cimitirele- a creat cadrul natural deosebit la care arhitectul proiectant s-a raportat în modul de concepere a volumului și prin materialul de construcție folosit integrându-l aceluia. Drept care considerăm că are o **valoare urbanistică mare**.

IV.4.Valoarea arhitecturală

Descrierea și analiza concepției arhitecturale au pus în evidență soluția originală stilistic – stil modern adaptat programului arhitectural și calitatea remarcabilă a proiectului din punct de vedere planimetric, volumetric, constructiv și al compoziției fațadei la care s-au adăugat elementele de decorare interioară și exterioară. În plus construcția reprezintă una dintre puținele opere dintr-un program arhitectural special – capela funerară, creație a arhitectului Duiliu Marcu, drept care considerăm că are **valoare arhitecturala foarte mare**.

IV.5.Valoarea de raritate-unicitate

Construcția fiind pe de o parte una dintre puținele opere ale arhitectului proiectant din acest program de arhitectură și unică prin modul de amplasare : izolată în pădure, are **valoare de raritate- unicitate mare**.

Concluzie finală

Analiza valorii construcției din punct de vedere al vechimii, calității arhitectural- artistice, urbanistice, memorial-simbolice și ca raritate-unicitate au determinat concluzia:

Cavoul Mauriciu Blank din pădurea Băneasa (fosta pădure Aviana) , sectorul I, București întrunește valorile pentru a fi clasat MONUMENT ISTORIC categoria B

Bibliografie

Ziare

Adevărul nov., dec. 1929 ; Dimineața nov. 1929 ; Universul nov. 1929

Cărți

Banca Marmorosch Blank & Co. Societate anonimă. 1848-1923 București, Cultura Națională, 1923

București. Anii 1920-1940. Între avangardă și modernism. București, "Ed. Simetria", 1994

CELAC, Mariana, CARABEL Octavian, MARCU-LAPADAT Marius „București. Arhitectură și modernitatea. Un ghid adnotat.” Buc., ARCUB, Ed. Simetria, 2005

CORNEL, Theodor Figuri contemporane din România București, 1909

MARCU, Duiliu Architecture. 20 de travaux executés de 1930 à 1940... Bucarest, 1946

MARCU, Duiliu Arhitectura. 50 de lucrări executate sau proiectate de la 1912 la 1960... București, Ed. Tehnică, 1960

Articole

MUCENIC, Cezara Cavoul Mauriciu Blank În: București, M.I.M., nr.XXX, 2016 p. 339

Planuri (detalii)

Planul și ghidul orașului București, maior Mihai C. PÂNTEA, 1923, ; Planul și ghidul UNIREA al orașului București, 1933, pl.;

Octombrie 2021

Expert MC dr.ist.de artă Cezara MUCENIC

MEMORIU DE RELEVU

DATE ISTORICE

Denumirea proiectului: Mausoleul Mauriciu Blank Proiectant: Duiliu Marcu

Amplasament: Construcția relevantă este amplasată pe un teren proprietate a localității Băneasa. Monumentul se află în spatele Academiei de Poliție și accesul se face din Aleea Padina.

Despre beneficiar

Mauriciu Blank (1848-1929) s-a născut la Pitești, a studiat la Viena și Leipzig, devenind primul om din România cu licență în comerț și finanțe, conform biografiei făcute de conf. Felicia Waldman. Mauriciu Blank a fost căsătorit cu Bettina, al cărui nume se regăsește pe singura piatră de mormânt gravată care se afla până la data întocmirii relevoului în interiorul cavoului.

Blank a fost angajat de Iacob Marmorosch, posesorul uneia din primele bănci din țară, înființată în 1848 și condusă până în 1857 împreună cu cumnatul său, Iacob Lobel. Acesta a fost cel care a contribuit la transformarea, în 1865, a sucursalelor Băncii Otomane din București și Galați în Banque de Roumanie. În 1869, Marmorosch l-a făcut pe Mauriciu Blank partener, iar în 1870, când s-a retras la Viena, unde a rămas până la sfârșitul vieții, în 1904, i-a lăsat practic toată afacerea, neavând copii.

Pentru că a finanțat Războiul de Independență din 1877, Mauriciu Blank a fost decorat de rege cu Ordinul Coroana României în grad de comandor în 1900. Bancherul a murit în 1929 la Viena, unde plecase pentru a-și îngriji sănătatea. Bancherul a fost înmormântat cu funeralii naționale. Rămășițele lui au fost aduse cu mare fast la București și au fost îngropate în cavoul special construit în Pădurea Băneasa, pe un teren aflat în proprietatea familiei. În anii '60, rămășițele au fost mutate în Cimitirul evreiesc, deși legea mozaică interzice acest lucru. De atunci, cavoul a rămas neutilizat.

În 1930, o stradă din București a primit numele lui. Sediul cel mai impunător al Băncii, construit în 1915-1923, există încă pe Strada Doamnei.

Despre monument

Conform Capitolului 25 intitulat "Capelă în Pădurea Băneasa" din "Arhitectură 1912-1960", aflăm că în proiectarea acestei capele, arhitectul a căutat să simplifice construcția, să renunțe la ornamente și să pună în operă "proporția justă". Tot aici, capela a fost încadrată în categoria lucrărilor de arhitectură românească modernă.

Tema capelei cerea 5 locuri de morminte înzidite la parter și 5 locuri vizibile pentru sarcofage de piatră, așezate deasupra celor dintâi. De asemenea, cupola interioară a fost rezervată pentru o frescă, nerealizată vreodată, așadar cupola este astăzi tencuită cu var.

“Suprafața exterioară este ritmată de cele 12 contraforturi, din același material, între care se formează arcade prelungi având în partea superioară câte un medalion circular ce trebuia să primească decorația sculptată în piatră.”

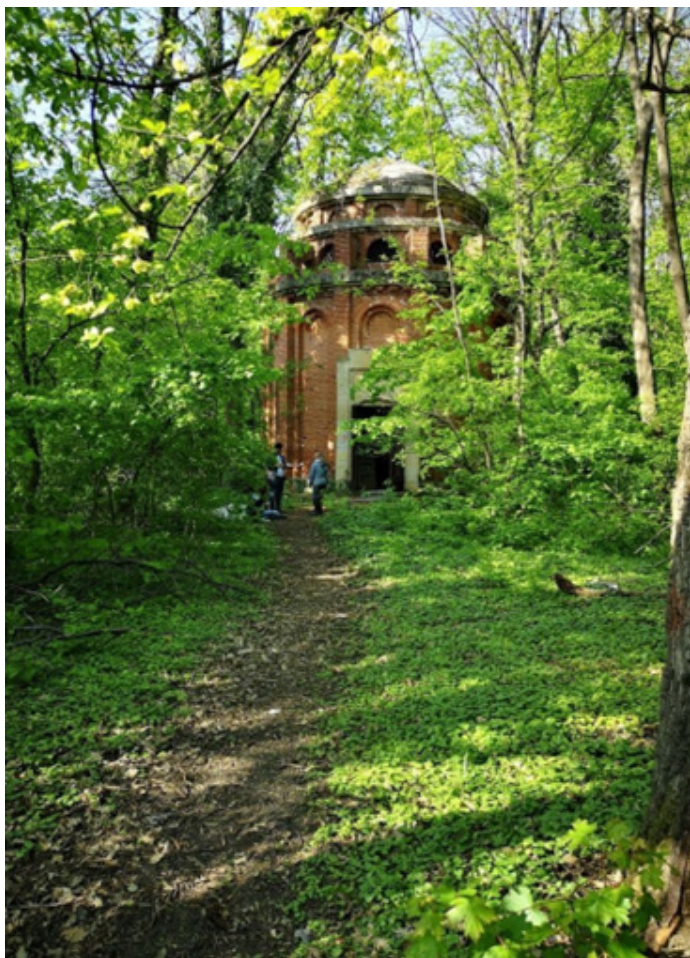
“În partea superioară arcadelor este plasat un brâu circular, din piatră, ce are rolul de a marca trecerea de la zona arcadelor la zona superioară, unde contraforții devin evidenți, între ei aflându-se primul rând de 12 mici ferestre de formă semicirculară.”

“Capela Blank, prin valoarea sa artistică, prin raritatea programului în creația arhitectului Duiliu Marcu și datorită personalității celui pentru care a fost concepută și care a inspirat prin calitățile sale realizarea acestei opere de arhitectură, întrunește criteriile de a fi clasată monument istoric și, prin aceasta, a fi protejată.”

Monumentul avea să fie decorat cu douăsprezece medalioane sculptate, reprezentând cele 12 semne ale zodiacului. Construcția a fost în cele din urmă executată din piatră de talie și cărămidă aparentă, în afară de sculpturi. Compoziția este simplă, cele douăsprezece picioare servind ca un punct de sprijin pentru un capac în forma unei calote sferice. Interiorul este dominat de o cupolă susținută de șase grupuri de coloane din piatră. Cele cinci travee sunt ocupate de cinci sarcofage din piatră, în interiorul cărora se pot amplasa sicrie. Pardoseala este finisată cu o piatră de marmură locală. Zidurile sunt acoperite cu piatră de talie. Cupola interioară, tencuită cu var, este rezervată pentru o frescă. (Duiliu Marcu despre cavoul Blank în “Architecture” 1946)

INFORMAȚII OBȚINUTE PE TEREN

Monumentul poate fi accesat din Aleea Padina. În apropiere se află stația STB “Pădurea Băneasa” a rutelor 148 (Piața Presei Libere Jolie Ville Băneasa) și 301 (Piața Romană Jolie Ville Băneasa). Monumentul este înconjurat de vegetație, de la Aleea Padina până la intrarea în monument nu este amenajat un drum, ci doar teren verde bătătorit de trecerea vizitatorilor.

EVALUĂRI ALE ELEMENTELOR CONSTRUCȚIEI

Rămas nefolosit încă din anii '60, monumentul nu a fost recondiționat iar astăzi se pot observa degradări pe majoritatea elementelor constructive. Structura prezintă degradări cauzate de activități seismice, intervenții cu materiale neadecvate (golurile de la nivelul parterului zidite necorespunzător), fisuri de dimensiuni mai mici sau mai mari la toate zidurile, atât la interior cât și la exterior, cărămizi lipsă în zone izolate, zone cu piatră dislocată, degradări provocate de acțiuni mecanice (inscripții necorespunzătoare pe cărămida aparentă, vopsitorii neadecvate). În interiorul construcției se pot observa urmele unui foc deschis iar ușa este desprinsă din balamale. Câteva din cele 12 ferestre semicirculare de la nivelul cupolei nu mai prezintă deloc sticlă iar tencuiala din zona ferestrelor este desprinsă.

CONDIȚIILE TEHNICE DE DESFĂȘURARE A RELEVULUI

Data realizării măsurătorilor pe teren: 24.04.2019, în intervalul orar 10:30-19:30

Modul de măsurare: Instalarea pe teren a sistemului de axe și stabilirea planului orizontal de referință (Waagriss) folosit ulterior drept punct de pornire pentru efectuarea măsurătorilor pe planurile verticale.

Limitările relevului: Imposibilitatea de a măsura cu exactitate elementele aflate la o cotă prea înaltă, cu excepția elementelor orizontale de construcție până la care am măsurat distanța, pornind de la planul orizontal de referință, cu ajutorul telemetrului.

INSCRIȚIILE MONUMENTULUI

Numele arhitectului, Duiliu Marcu, este gravat pe soclul de piatră, în partea stângă a portalului de acces. Alte inscripții găsite la fața locului au fost numele și durata vieții Bettinei Blank, *BETTINA MAVRICIV BLANK MDCCCLX - MCMXXX*, gravate pe piatra de mormânt rămasă în cavou, găsită pe jos, în centrul încăperii, la momentul vizitei pe teren.

Numele arhitectului gravat pe fața exterioră a soclului

Numele soției lui Mauriciu Blank, Bettina, gravat pe piatra de mormânt, fotografie postată în anul 2012 pe <https://2010mmm.wordpress.com/2012/01/02/monumente-uitate-oameni-uitati-fapte-uitate/>

Fotografie proprie a aceleiași pietre de mormânt, la data documentării pe teren.